

Móra Ferenc:
A SELYEMKENDŐ

Ha én gyerekkoromban sírva fakadtam valamiért, arra mindig összeszaladt az egész ház. Arra meg még a harmadik szomszédban is megmozdultak, mikor édesapám a légycsapó nyelét odacsalogatta az asztalhoz:

– Varrjú, meg a farka, kappjon el a harcsa!

Nem ért az nekem semmit. Varjú, harcsa, légycsapó engem meg nem ijesztett. Nekem csak az használt, ha az édesanyám szép csendesen elsóhajtotta magát:

– Hej, lelkem-gyerelem, látom én, hogy mégis csak az öreg Hajduskáné fia vagy te!

No, én erre mogyoróhajba is bebújtam volna szégyenletemben. Azt gondoltam, annál nagyobb csúfság nem érhet gyereket, mintha öreg Hajduskánénak hívják a szülőjét. Nem is csuda, mert öreg Hajduskánét mindig csak a pityergéséről emlegették minálunk. Még az esőre is azt mondta édesapám, ha permetezni kezdett:

– Megeredt már megont, mint a Hajduskáné könnye!

Eső azonban nincs olyan, amelyik el ne állna, hanem az öreg Hajduskáné könnye soha el nem fogyott. Én már arra is gondoltam, hogy nyilván azért nem szárad ki soha a Cseperkepatak, mert abba hull a Hajduskáné könnye. Éppen ott kigyózott el a házacska tövében.

Volt is nagy ijedelem, mikor az édesanyám a kezembe adta egyszer az ételhordót. Tyúklevés pompás szaga párázott ki belőle.

– Elszaladsz vele, fiacskám, az öreg Hajduskánéhoz. De sebesen járj ám, hogy melegen kapja szegény beteg asszony.

Reszketett a kezem, csörgött benne az ételhordó, ahogy szepegeve kérdeztem:

– De édesanyám, hátha most is sír?

Édesanyám mosolyogva cirógatta meg a képemet:

– Szégyelld magad, fiacskám! Nem vét az szegényke senkinek sem a sírdogálásával. Van neki kit siratni az istenadtának. Mindenkije a temetőben lakik már neki.

Édesanyámnak magának is könnybe lábadt a szeme s én is nyomban elpityeredek, ha le nem szaladok. De ugyan igyekeztem, hogy minél előbb megússzam a Hajduskáné könnyeit.

Kint sütkérezett a napon, a nagy parajbokrok közt, amik egész belepték a parányi udvart. Tarka keszkenőjét mindjárt a szeméhez emelte, mikor meglátott.

– Ó, Istenkém, mintha csak a Jani fiamat látnám! Az is mindig leszaggatta a gombot az inge nyakáról.

A feje, a keze, a lába, az egész teste reszketett a töpörödött anyókának, ahogy botjára támaszkodva betipegett a házba:

– Várj csak, kisgyerek! Majd hozok neked valamit.

Nagyon tüzelte a félsz a bokámat, de azért nem mertem elszaladni. Körül néztem az udvaron, de ott is minden olyan szomorú volt. Még a nagy bolond bogáncsok is mind lefelé lógatták a piros fejüket. A szitakötők olyan lomhán repkedtek, mintha át volna ázva a szárnyuk a Hajduskáné könnyeitől. Még a cinege is olyan szomorúan kiabált rám a kiszáradt eperfáról, hogy majd sírva fakadtam:

– Nincs, nincs!

– Nincs, nincs! – topogott ki az öregasszony is a házból. – Semmit se találtam, lelkecském. Olyan az özvegyasszony, mint a megszedett fa, szívecském.

Megint hullott már a könnye, mint a záporosó s nagyon sebesen tudakoltam kifelé az utat. A kerítésnél jártam már, mikor utánam kiáltott:

– Hé, fiúcska, gyere csak vissza! Mutatok valami szépet!

De olyan vígan csilingelt a hangja, hogy erre már csakugyan visszafordultam. Ugyan mi lehet az, ami még a Hajduskáné bánatát is megvidámítja?

Egy kopott selyemkendő volt kiterítve a szalmanyoszolyára. Piros rózsái kifakultak, széleit kicsipkázta a moly. Finom rojtja szétmállott az öregasszony vézna ujjai közt, ahogy gyöngéden morzsolgatta velük:

– Tudod-e, mi ez, fiúcska? Ez a Hajduska néni menyasszonyi kendője. Tudod-e, mire tartogatom én ezt, fiúcska? A temetésemre, drágácskám. Ebben megyek én a jó Isten elejbe, úgy bizony. Szegény uram is megőrül neki, hogy így megbecsültem ezt a drágaságot. A lelkem gyerekeim is mindjárt rám ösmernek, ha ezt látják a fejemen.

Nekipirult az orcája és ragyogott a büszkeség a szemében, ahogy hízelegve simogatta a kendőt. Utoljára fölemelte a sarkát:

– No gyere, fiúcska, te is megsimogathatod...

Nagyfélve végighúztam rajta a kezemet s csak otthon tudtam meg, hogy micsoda nagy tisztesség ért engem.

– Megmutatta a kendőjét? – mosolygott édesanyám. – Nagy dolog az, fiam. Nincs a királynak kincse, amit úgy féltene. Abban van már szegénykének minden boldogsága.

Mentül öregebb lett Hajduskáné, annál jobban őrizgette a kincsét. Még a templomba is magával hurcolta, szép vékony papírba takargatva. Otthon meg kiterítette az ágyon s úgy gyönyörködött benne napszámra. Ó Istenkém, milyen szép is lesz az, mikor ő majd selyemkendős fejjel ballag a csillagos mezőkön! Szinte hallotta már, hogy suttojják az angyalkák a háta mögött:

– Ejnye, de takaros öregasszony. Ez aztán tudja, mi az illendőség!

Akkor is a selyemkendőt cirógatta, mikor egyszer bezörgetett hozzá a libapásztor Márika. Hideg őszi alkonyat volt, goromba szél süvöltözött a deres tarlók fölött. A vézna kis libapásztor dideregve bukott be az ajtón:

– Szeretnék egy kicsit melegedni.

Dermedt szájacskája alig tudta kiejteni a szót, kékes orcáján könny szivárgott végig. Az öregasszony ijedten ugrott föl s odaállt az ágy elé, hogy a kincsét eltakarja.

– Itt ugyan nem sokat melegszel, gyerek – mondta szigorúan, s ahogy beszélt, lehelete egyszerre köddé változott a hideg szobában.

Libapásztor Márika már akkor fölkuporodott a padkára s kócos fejecskéjét mindjárt a vállára szegte. Az álom pillangója épp csak megcsapta a szemét, mindjárt felköhögte magát.

– Jaj – dörzsölte meg ijedten a szemét – elszöknek a libáim. Isten áldja magát!

– Isten hírvél – szólt utána öreg Hajduskáné s leült megint a kendője mellé. De megint fölugrott, mert Márikát fojtogatta a köhögés az ablak alatt.

– Gyere csak vissza, te! – zörgetett rá hirtelen.

Márika visszajött, reszketve és szepegve. Vékonyka nyári ruháscskájára az öreg asszony rákötötte a selyemkendőt, szorosan, melengetően s nagysebesen kitolta az ajtón:

– Szaladj innen, de hamar, de sebesen!

Aztán odaállt a hasadt ablakhoz s onnan nézte sápadtan, megeredő könnyel, hogy tűnik el az őszi ködbe a selyemkendő, az egyik csücskével búcsút integetve. Uram-teremtőm, mibe menjen ő most már az Úristen elé?

Pedig az angyalkák bizonyosan elkészítették már akkor azt az aranykoronát, amivel öreg Hajducskánét várták a mennyország kapujában.